

Ülemiste vanakesel on tänavu nimeks August!

Autor

Ain Kallis

«Haa!» hüüdis Ülemiste vanake heinakuu lõpul, olles just lõpetanud Heraklese 6. vägitöö lugemise. (See, muide, rääkis viisist, kuidas too kange mees puhastas Augeiase talle lihtsalt juhtis jõe veed läbi sõnnikusse uppuvate põllumajandushoonete).

«Kas ei ole ka nimi Tallinn tulnud mitte tallide linnast?!» küsis Ülemiste vanake. «Küürime selle tolmuse linna ükskord puhtaks!»

Juuli oli seda juba paar korda üritanud teha ja ka järve hoolsalt vihmaveega pea ääreni täitnud. (Väike teadusajalooline kõrvalepõige: Ülemiste järv on dr. Fr. R. Kreutzwaldi andmeil maailmas ainulaadne algselt pisaratest tekkinud tehisiärv!) Nüüd oli sobiv aeg pealinn puhtaks pesta.

Ülemiste vanakese headele kavatsustele tõmbas kriipsu peale ebaharilikult palavate ilmade saabumine. Sellist soojust on augusti esimese kümme päeva jooksul esinenud poole sajandi jooksul vaid korra 1994. aastal.

Maksimumtemperatuurid küll eriti kõrgele ei tõusnud: 4. kuupäeval mõõdeti kuu (ja ka kogu suve) kõrgeimaks näiduks Pärnus tagasihoidlik 29,5 kraadi.

Hiiumaa rannikul ei sadanud tilkagi, vaid mulke ja võroke si õnnistati sadudega. Ka vesi soojenes järvedes ja meres suviste temperatuurideni. Kõige kõvemat vett (higi) ja vilet said Erna retkest osavõtjad.

Pikne ja tähesadu

Jahedamaks keeras ilm teisel dekaadil. 11. kuupäeva õhtul paukus mitmel pool kõva pikne, millele järgnes tähesadu.

Päevased maksimumid küündisid küll kahekümne kanti, sellistest näitajatest olid kaugel ees Ateena olümpia omad, mis ulatusid üle 35 kuumakraadi. Põhjamaalastele on mõistetamatu, miks pidi mänge korraldama just kõige kuumemal ajal?! Esimesed Ateena olümpiamängud peeti ju märksa jahedamal ajal, aprillis.

Olümpiast jäid telepildi vahendusel meelde enamasti jooke rüüpavad sportlased. Niisuguse palavusega on organismi veekadu suur.

1982. aastal kaotas inglise jalgpallur Paul Mariner USAs ühe mänguga tervelt viis kilo! Pole mingi ime, et vaene Fazekas pissiprooviga hädas oli.

Augustikuu keskmiseks õhutemperatuuriks on Kreeka pealinna kohta arvutatud väga kõrge 27,8 kraadi. Võrdluseks Eestis vaid 15,4 kraadi.

Tänavuse lõikuskuu riigi keskmiseks temperatuuriks saadi meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis 17,2 kraadi (juulis, meie tavaliselt kõige soojemal kuul oli see 16,7 kraadi).

Kõige soojem oli saartel (Vilsandil 18,5 kraadi), jahedam Kirde-Eestis (Pandivere kõrgustikul 16,6 kraadi).

Ilmataadi halastus

Tänavune suvi jääb meelde kui väga vihmane. Nagu eespool sai öeldud, oli kõige kenam aeg augusti algus, edasi kukkus jälle sadama. Mitte küll nii hullusti kui eelmistel kuudel. Seekord olid suuremad sajud jõgevalastel kaelas (114 mm), ilmataat halastas pealinlastele seal tuli kõige väiksem vihmakogus, 58 mm.

Eesti keskmiseks saadi augustis päris normikohane 80 mm, usu või mitte. Kui võtta kokku kogu suve jooksul sadanud vihm, siis juhib edetabelit Tallinn 405 millimeetriga, edasi järgnevad kirdepoolsed alad, saartele jagus taevast märga märksa napimalt.

Aastate eest

1904. aasta lõikuskuu oli Tartus jahe (13,8 kraadi) ja niiske (108 mm).

Postimehele kirjutati

☐ Eesti Põllumeeste Seltsi tänavune näitus on siis, kui need read lugejate silmi satuvad, mööda. Ta «voolas» mööda, sõna kõige vesisemas mõttes, sest vihmajumal oli ta omale sülelapseks valinud ja kaisutas seda oma märgade kätega nõnda, et tal hamba allgi kuiva kohta ei olnud.

See oli vast ilmakene: sadas enne näitust, sadas näituse ajal, kallas öösi, voolas päeva, ainukene vaheldus oli, et kord kui oavarrest ja pütapulgast valas, teine kord jälle nagu sõelapõhja ja vallakooli katuse läbi. Kui niisugusel korral näituse toimekonnal pääle märgade kuuesiilude ka kõrvad lontis oleks olnud, siis poleks kõige vähemutki põhjust olnud, selle üle imestada.

☐ Väändrast. Pikseõnnetused. 5. augustil oli siin kohati kange müristamine suure vihmaga. Uue-Vändra Kose talus lõi välk elumaja lähedal oleva vana keldri sisse, millel ainult katus ära põles. Vana-Vändras aga tappis välk Lustissaare taluomanikul korraga kaks hobust niidumasina ees ära. Hobuseid juhtiv inimene jäi vigata.

☐ Soomemaalt. Rukkilõikus ja külv on Soomesgi ühtlasi käsil. Saak on keskmine aga lõikus hiline, uut seemet ei saa sellest ja nii on mitmel pool seemneviljaga suur häda.

1954. aasta august oli Tartus keskmiselt soe (15,5 kraadi) ning sajune (124 mm).

Edasile teatasid korrespondendid:

☐ Tartu traktoriijaama kombainerid kasutavad iga kuiva hetke viljakoristuseks, kuna tänavu on ilmad sademeterohked.

☐ Tugevad vihmad Jaapanis tekitasid maalihkeid. Üleujutatud on 4000 hoonet.

Välisilmast

☐ August oli õige orkaanine. USA kagunurka rappisid ridamisi tugevad Charlie ja Frances. Esimese ohvrite arvuks teatati 27 (arvati, et uskumatult vähe nii tugeva tormi kohta).

☒ Alexi, selle sesooni Atlandi esimese orkaani jäänused olid siiski nii võimsad, et uputasid Kanadast Euroopa suunas startinud inglaste sõudepaadi Pink Lady pärast 39-päevast retke, peaaegu enne sihtpunkti!

☒ Tapvaim taifuun oli Rananim (mingis mikroneesia keeles «Halloo») 165 ohvriga. Chaba (Hibiskus) tegi küll palju pahandust, aga surnuid loeti kokku alla kümne.